

Hindamised

Hindamise (ingl keeles policy evaluation, evaluation) käigus hinnatakse tegevuste tulemuslikkust, pikaajaliste strateegiliste sihtide poole liikumist ja mõjusust. Kas poliitika saavutas soovitud eesmärgid? Kas tegevusi on vaja muuta ja kui on, siis kuidas? Võtmeküsimuseks: millised poliitikainstrumendid töötavad, kelle jaoks ja millistel tingimustel?

Hindamine erineb mõjude tuvastamisest (impact assessment), mis on mõeldud poliitikate eeldatavate mõjude välja selgitamiseks enne poliitika rakendamist ja mõjude eelhindamisest (ex-ante evaluation), mis on põhjalik mõjude eelanalüüs kui mõjude tuvastamiselt on selline vajadus ilmnenud.

Hindamise tulemused toetavad **valdkonna arengukava, programmi, meetme** haldamist edaspidi, olles ühtlasi aluseks juhtimisotsustele, sh eelarveotsustele ja edasiste poliitikate, arengukavade, programmide väljatöötamisele ning institutsionaalse suutlikkuse tõstmisele.

Arengukavade hindamist reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus nr 117 „**Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord**“, mis on vastu võetud 19.12.2019. Määruse § 4 lõige 2 näeb ette, et valdkonna arengukava aruandlus toimub tulemusvaldkonna aruandluse raames programmide ja vajaduspõhiste hindamiste kaudu. Ehk programmide ja tulemusvaldkonna kaudu toimuvale tulemusaruandlusele lisaks tehakse iga valdkonna arengukava kestuse ajal vajaduspõhine hindamine või hindamised.

Arengukava vajaduspõhiste hindamiste põhjal antakse hinnang arengukava mõjule ja pikaajaliste strateegiliste sihtide poole liikumisele. Hindamine on oluliseks alusinfoks valdkonna arengukava lõpetamiseks, muutmiseks või uue valdkonna arengukava koostamiseks. Hindamine võib toimuda arengukava elluviimise mõjukuse mõõtmiseks terviku, programmi või alaeesmärkide kaupa või valdkondade üleselt mitme arengukava mõju üheskoos hinnates.

Poliitika mõju hindavad sõltumatud eksperdid, toetudes nii valitsemisala esitatud andmetele kui ka kogutud lisainfole (küsitlused, intervjuud, fookusrühmad, statistika) ja kasutades tunnustatud sotsiaalteaduslikke analüüsimeetodeid (kvantitatiivsed, sh ökonomeetrilised meetodid või kvalitatiivsed meetodid).

Vajaduspõhine hindamine tuleb § 4 lõike 4 punkt 3 kohaselt viia läbi vähemalt üks kord hiljemalt kolm aastat enne arengukava kestuse lõppu. Riigikantselei **strateegilise planeerimise käsiraamat** näeb ette üle 10-aastase kestusega valdkonna arengukavade puhul hindamise vähemalt kahel korral. Kui arengukava kestab aastani 2030, siis peaks hindamine toimuma hiljemalt 2027. See võimaldab sisendit järgneva arengukava koostamise hetkeks.

Valdkonna arengukava hindamisvajaduse võib otsustada Vabariigi Valitsus, ettepaneku hindamise teostamiseks võib teha ka valdkonna arengukava juhtkomisjoni ettepanekul vastutav ministeerium. Hindamisvajadus ja ajakava kooskõlastatakse Riigikantselei ja Rahandusministeeriumiga. Valdkonna arengukava elluviimise eest vastutaval ministeeriumil tuleb planeerida hindamisega kaasnevad kulud.

Valdkonna arengukava hindamise tulemuste ülevaade esitatakse Vabariigi Valitsusele.

Hindamisaruanded avalikustatakse Eesti Teadusinfosüsteemis ETIS.

Poliitika mõjude hindamisel saab kasutada teiste hulgas järgnevaid juhendeid:

1. Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud „**Mõjude hindamise metoodika**“
2. „**Mõjude analüüsi valmistehnikad**“
3. **Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri**
4. Euroopa Komisjoni hindamiste juhised **EVALSED** ja EVALSED **metoodika lisa**
5. Maailmapanga juhised – „**Impact Evaluation in Practice**“

Kontakt: miryam.vahtra@fin.ee

Viimati uuendatud 30.08.2024